

*Zijn felle blik slakkerde op en joeg mijn hart recht in mijn strot,
hij ontrafelde geen raadsel, maar schoot hoop mijn borstkas door.*

*En ik tuurde in de leegte van zijn ogen en wij zwegden
zoals zij, mijn lief verlegen dode meisje vaak hiervoor,
vaak had zij hier stil gelegen, in mijn armen, ongestoord,
maar nu nooit meer, mijn Lenoor.*

*Het leek of mijn keel verdikte en ik in mijn tranen stikte,
'waarom,' dacht ik, toen ik slikte, 'krijg ik haar niet uit mijn hoofd?'
'Help me dan!' Riep ik verbeten, 'help me met haar te vergeten,
trek dat lijden uit mijn weten, geef me iets dat mij verdooft,
voor ik van mijn verstand beroofd in niets dan de dood geloof!'
Maar de raaf schudde zijn hoofd.*

*'Waaanzin,' riep ik, 'of de waarheid, wat ben jij als niet een dwaasheid?
Ben je door het kwaad gezonden of door toeval hier verkeerd?
Dit huis kent genoeg demonen, daar hoef jij niet voor te komen,
maar als jij iets hebt vernomen, zeg me wat je hebt geleerd,
is er na de dood verlossing? Is mijn leed dan weggeteerd?'
Maar de raaf zei: 'Nee, niet meer.'*

*'Uit de hel omhoog gevlogen vogel met je zwarte ogen,
weet je of de lucht hierboven god en engelen omvat?
En als er dan een hemel is, bestaat er dan verrijzenis,
herbergt de hemel mijn gemis, zij, mijn lief, mijn lichtend pad,
mijn leven vóór de duisternis, zij die ik heb liefgehad?'
'Nee.' Zei hij. Niets meer dan dat.*

*'Ga weg, verdwijn, duivelsgebroed, je jaagt ijswater in mijn bloed,
laat me mij in mijn eenzaamheid en verlaat mijn kamer weer,
scheer je weg, stuk gevederd drek, stik op je leugens en vertrek,
de nacht hierbuiten is je plek, kijk niet langer op mij neer
en trek je snavel uit mijn hart, die doet zonder jou ook zeer.'
En de raaf zei: 'Nee, niet meer.'*

*En nog altijd zit de raaf hier, als een roerloos biddend roofdier,
en hij houdt me in de gaten, laat zijn blik niet van me af.
En zijn ogen, diep en duister, als een vloek aan mij gekluisterd
en soms is het of hij fluistert of mij woordeloos belast,
als een onuitgesproken straf kleeft het donker aan mij vast.
Nooit meer kom ik van hem af.*

Deze moderne vertaling en bewerking van het gedicht *The Raven* van Edgar Allan Poe uit 1845 is gemaakt door Jibbe Willems naar aanleiding van de voorstelling *The Raven / Een Requiem* van Daria Bukvić voor Frascati Producties.
Première zaterdag 3 november 2012, Frascati WG.

DE RAAF

VERTALING EN BEWERKING
JIBBE WILLEMS

•FRASCATI•

*Het was middernacht en buiten kroop het zwart tegen de ruiten
maar ik bleef mijn hoofd maar buigen over een of ander boek
en mijn hoofd begon te knikken toen me plotseling een tikken
uit mijn sluimer op deed schrikken; tikken van een laat bezoek.
'Wat een uur dit,' dacht ik warrig, 'zijn soms de manieren zoek,
wat een tijdstip voor bezoek.'*

*Er was mij nog niks gaan dagen van een antwoord op mijn vragen
en het vlamvend vuur ging klagen: 'voedt mij voor ik ben gedooft.'
Ik zocht redding in het slapen, maar bleef in mijn slaap zelfs waken,
hunkerde haar aan te raken, hunkerde naar nog één woord,
maar geluid zal ze niet maken nu de onschuld is vermoord,
zij zwijgt stil nu, mijn Lenoor.*

*Ik rilde toen een kille tocht zich langs mijn venster binnen vocht
en in mijn hart beschutting zocht, angstig dacht ik aan Lenoor.
Om mezelf tot rust te manen, sprak ik zacht tot mijn ontdane
zenuwen: 'het zijn maar wanen.' Ja terwijl mijn bloed bevroor,
sprak ik: 'kalm, het zijn maar wanen.' Toen pas drong het tot mij door;
'laat bezoek is wat ik hoor'.*

*Mijn hart begon normaal te slaan, ik vond de kracht om op te staan
en riep met slaap nog op mijn stem: 'wácht even, ik kom eraan,
ik wist niet dat je zou komen, ik lag bijna al te dromen,
je hebt wel je tijd genomen, om zo laat nog uit te gaan.'
Toen deed ik de deur wijd open, ik was benieuwd wie er zou staan,
niets dan duister keek me aan.*

*En lang ook keek het duister terug, schoot angst en twijfel langs mijn rug,
een huiver streek langs mijn gezicht toen ik in het duister zag
waar een goed mens niet over sprak. En niks ook dat de stilte brak
totdat één woord mijn ziel in stak, zij, die op mijn lippen lag,
mijn fluister die haar adem gaf: 'Lenoor...' echode de nacht,
enkel dit en ook nog zacht.*

*O, ik trilde als een kaarsvlam toen ik in de kamer terug kwam
en rust werd me niet gegund want het getik begon van voor!
'Kom op,' zei ik, 'stél je niet aan, er tikt een takje op het raam,
het is de wind, de rest is waan, zo raak je nog geestgestoord.
Toom die roffel in je borstkas, gooi je angsten overboord,
het is wind en niet Lenoor.'*

*De moed trok ik uit mijn schoenen, het raam ging ik open doen en
een raaf fladderde naar binnen of de nacht zelf vleugels kreeg.
Als asfalt zwart zijn verendek en zwart ook was zijn kromme bek,
dat glansde als gloeihete pek, toen hij stil zijn vleugels streek,
mij met zijn duisterblik aankeek, enkel keek, hij keek en zweeg,
tot ik zelf de leegte leek.*

*De raaf zweeg zonder kraai of kras alsof het hier een uitvaart was,
en daarvan schoot ik in de lach, ik dacht, god, dat heb ik weer,
net nu het spookuur is geweest verschijnt als een verdorven geest
een door en door chagrijnig beest. Ik vroeg: 'Ach, hoogstaande heer,
uit het schimmenrijk gekomen, zeg me toch uw naam een keer.'
En de raaf zei: 'Nee, niet meer.'*

*Tot mijn verbazing sprak de raaf zijn woorden helder en puntgaaf
al zat er in zijn zin geen zin: ik verstond alleen gekras.
Een vogel spreekt geen mensentaal, die uit zich eerder non-verbaal
en vormt geen coherent verhaal. Mijn basaltgekleurde gast
had geen betekenis gekrast, niet meer dan een raaf, dat was 't,
die zijn naam verloren was.*

*De raaf zat hier, onaangetast, bleef ijzig op zijn plaats, rotsvast,
had met die ene zin zijn ziel ontbloot en hij zei niets meer.
Ik dacht: 'Ook hij gaat er vandoor, zoals ik eerder ook, hiervoor,
vrienden, liefde, hoop verloor,' maar de raaf bewoog geen veer.
Zoals ik ook Lenoor verloor, maar de raaf bewoog geen veer.
En de raaf zei: 'Nee, niet meer.'*

*Ik rilde toen de stilte brak alsof hij mij een antwoord gaf,
maar ik dacht: 'Wat die vogel sprak, is hem uit het hoofd geleerd.
Door een noodlottige meester, rampspoed had hem dood gedreven,
hij die lijk was bij het leven zong zijn klaagzang keer op keer,
smeekte met zijn laatste adem; laat me sterven, lieve heer,
nee, ik wil niet. Nee, niet meer.'*

*Zo'n herkenbaar droeve rouwklacht trok mijn mond tot trieste glimlach
en zo hangend in gedachten zat ik voor de vogel neer.
Daar liet ik mijn geest wat waaien; was het krassen meer dan kraaien
of toch enkel papegaaien? Ging het beest maar wat te keer
met zijn rauwe kouwe kreten, of betekende het meer;
wat zei hij met 'nee, niet meer'?*